

תאריך עדכון: 01/07/19

מאגר משאבי אנוש של חברי כנסת

93-429-02

ד"ר אסף בקר

סוג הקורס: הרצאה (בחירה)

שנת לימודים: תש"פ סמסטר: ב' היקף שעות: 1 ש"ש

דואר אלקטרוני: assaf.becker@gmail.com

שעות-קבלה: בתיאום מראש

אתר הקורס באינטרנט: באמצעות מערכת "למידה" (Moodle).
* הסבר ינתן בתחילת הקורס!

א. מטרות הקורס ותוצרי למידה (מטרות על / מטרות ספציפיות):

הקורס נועד להקנות כלים חשיבתיים ומחקריים להבנה וניתוח של התהליכים והמקורות מהם מגיעים פוליטיקאים אל הכנסת. במהלך הקורס נבחן סדרה של נתונים במטרה להכיר את השינויים בפרופיל המצרפי של חברי הכנסת לאורך מספר שנים: אזור מגוריהם, עיסוקם העיקרי הקודם ששימש להם "כרטיס כניסה" לכנסת, שיוכם המגזרי, מסלול המוביליות בו הגיעו אל הכנסת ומאפיינים נוספים. כל זאת במטרה להבין את המנגנונים שמניבים מתוך החברה הישראלית על כל פלגיה, את הקבוצה הנבחרת העוסקת בחקיקה וממשל. קורס חדשני זה יעסוק בניתוח תיאורטי ובסקירה מעשית של סוגיות העוסקות בנושאים אלה. הרקע התיאורטי לנושאי הקורס נגזר משלושה תחומים שזוהו כמסבירים מתאימים לתיאור התהליך: תיאוריות בהגירה, תיאוריות במוביליות חברתית ותיאוריית השאפתנות הפוליטית.

תוצרי למידה

- הבנת תהליכים אנלוגיים לתהליך המעבר של חבר כנסת מתפקידו הקודם לתפקידו בבית המחוקקים (מוביליות חברתית ומודל ההגירה).
- הבנת המוטיבציה של חברי הכנסת בבחירת נושאים לטיפול (תיאוריית השאפתנות הפוליטית).
- היכרות עם קבוצות האוכלוסייה אותם מייצגים חברי הכנסת על רקע השסעים בין הקבוצות.
- הבנת המאפיינים וההבדלים בין חברי כנסת מהמרכז לעומת חברי כנסת מהפריפריה (תיאוריית ההון התרבותי).
- התנסות בבניית תסריטים לתמונת הייצוג העתידית בכנסת: הערכות דמוגרפיות ואלקטוראליות.



ב. תוכן הקורס:

רציונל, נושאים:

הקורס מספק מבט חדשני לנושא בעל חשיבות להבנת תהליכים בפוליטיקה ובחברה בישראל ומספק כלים לבדיקת תחומים נוספים לבדיקת תהליכים בחברה הישראלית.

מהלך השיעורים:

הקורס כולו מועבר בשיעורים פרונטאליים, במהלכם התלמידים מוזמנים להשתתף, לשאול ולהביע דעה, וכן לענות על שאלות המרצה.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' שיעור	נושא השיעור	קריאה חובה נדרשת
1	מבוא: מי הם חברי הכנסת? מהיכן הגיעו ובאיזה מסלול? במה עסקו קודם לכן ומדוע כל זה ראוי לבדיקה?	5.1 בקר, אסף, ייצוג החברה הישראלית בכנסת, עמ' 2-4, 8-12.
2	קבוצות ומגזרים בפוליטיקה הישראלית	1.2 הרצוג, חנה, "האומנם עדתיות פוליטית?", עמ' 332-352.
3	תיאוריית השאפתנות הפוליטית כבסיס למוטיבציה של פוליטיקאים לכנסת.	2.1 Black, Gordon S. "A Theory of Political Ambition: Career Choices and the Role of Structural Incentives", pp. 59-144
4	תיאוריות של מוביליות (ניעות) חברתית: מקורות ומסלולים של הגעת פוליטיקאים אל הכנסת.	3.6 Yaish, Meir, "Old Debate, New Evidence. Class Mobility Trends in Israeli Society 1974–1991", pp. 159-183.
5	תיאוריות בהגירה: זרימה סלקטיבית של פוליטיקאים מהפוליטיקה המקומית לארצית.	4.3 Shuval, Judith & Elazar Leshem, "The Sociology of Migration in Israel: A Critical View", pp 3 – 50.
6-7	ייצוג ודמוקרטיה: מגמות בייצוג מגזרים בכנסת. סוגי מוטיבציה של פוליטיקאים לפי פרופילים שונים.	5.3 חזן ראובן, וגדעון רהט, ייצוג, רפורמה אלקטורלית ודמוקרטיה: לקחים תיאורטיים ואמפיריים מבחירות 1996 בישראל, עמ' 51-77.
8	תיאוריית ההון התרבותי ופוליטיקאים מהשוליים שהגיעו אל הכנסת	6.2 לב ארי, לילך, "מדדים ועקרונות למדידה של הון חברתי", לשם שינוי ביחד , עמ' 178-184.
9	עוצמה והעצמה פוליטית	6.3 זועבי ח'אולה ועדו גל, תפיסות של טכניקות העצמה: מחקר השוואתי בקרב עובדים



סוציאליים. מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית. כרך כ"ג מס' 41 תמוז תשע"ה 2015, עמ' 7-24.		
7.1 פרס, יוחנן ואליעזר בן-רפאל, קירבה ומריבה – שסעים בחברה הישראלית , עמ' 9 – 28.	השסעים בחברה הישראלית כבסיס הטרוגני לייצוג מגזרי אוכלוסייה בכנסת.	10-11
7.2 יער, אפרים וזאב שביט, "חברה מרובת שסעים", בתוך: יער אפרים, שביט זאב (עורכים), עמ' 1105 - 1196.	תמונת המגזרים העתידית בכנסת: הערכות דמוגרפיות ואלקטוראליות.	12
	סיכום וחזרה לקראת המבחן.	13

ג. דרישות קדם: אין

ד. חובות / דרישות / מטלות:

בחינה בסוף הקורס

בקורס זה יש חובת נוכחות בכל השיעורים, שתיבדק מדי שיעור. תלמיד שייעדר מעל שתי הרצאות ללא סיבה מוצדקת לא יורשה לגשת לבחינה המסכמת, ולא יקבל ציון בקורס.

ה. מרכיבי הציון הסופי:

בחינה מסכמת 100%

ציון עובר בקורס: 60!

ו. ביבליוגרפיה:

ד. ביבליוגרפיה (חומר מחייב למבחן: הרצאות והחומר הביבליוגרפי המסומן בכוכבית):

1. קבוצות ומגזרים בפוליטיקה הישראלית:

1.1. גיטלמן, צבי, וקן גולדשטיין, "המהפכה הרוסית בפוליטיקה הישראלית". בתוך: אריאן אשר, שמיר מיכל, **בחירות בישראל** (ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה 1999) עמ' 203-229.

1.2. הרצוג, חנה, "האומנם עדתיות פוליטית?" **מגמות**, כ"ח 2-3, (ירושלים, מכון סאלד, 1984)
עמ' 352-332 *

1.3. מנדלסון-מעוז, עדיה, סנדרה המאירי ויעל מונק (עורכות), "הקאמבק של הגלות: מיהודי גלות
ליהודי חדש ובחזרה". בתוך: שטייר-לבני ליאת, **זהויות בהתהוות בחברה הישראלית** (רעננה:
הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 2013) עמ' 461-481



- 1.4. Roumani, Maurice M., "The Sephardi Factor in Israeli Politics". *Middle East Journal*, Volume 42 number 3, (Washington, Middle east institution, Summer 1988) pp. 432-434.
- 1.5. Shamir, Michal & Asher Arian, "Collective Identity and Electoral Competition in Israel". *American Political Science Review*, volume 93 number 2, (Washington, APSA, June 1999), pp 265- Maurice M.

2. תיאוריית השאפתנות הפוליטית:

- 2.1. Black, Gordon S. "A Theory of Political Ambition: Career Choices and the Role of Structural Incentives". *American Political Science Review* 66, (Washington, APSA 1972) p.p. 59-144. *
- 2.2. Leroux, K. & J. Langer, From Nonprofit Leader to Elected Official: Examining Political Ambition in the Nonprofit Sector. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* February 1, 2019 Volume 48: Issue: 1, page(s): 208226.
- 2.3. Moore, Robert G., "Religion, Race, and Gender Differences in Political Ambition". *Politics & Gender*, (Cambridge, Cambridge University Press, 2005) pp 577-596.
- 2.4. Palmer, Barbara & Dennis Simon "Political Ambition and Women in the U.S. House of Representatives, 1916-2000". *Political Research Quarterly*, Vol. 56, No. 2, (London, Sage Journals, 2003) pp 127-138.

2.4 בקר, אסף, **אי שוויון אזרחי בעוצמת האזרח**. (תל אביב, המרכז הישראלי להעצמת האזרח, 2010) עמ' 43-5. http://www.ceci.org.il/heb/researchs/asaf_1.pdf

3. תיאוריית המוביליות החברתית

- 3.1. לב ארי, לילך, "מי מרוויח ומי מפסיד? מוביליות חברתית וקליטה באמצעות הגירה בקרב מהגרים ומהגרות ישראלים בארה"ב". **סוגיות חברתיות בישראל**, גליון 2 (אריאל, אוניברסיטת אריאל 2006) עמ' 3-42.
- 3.2. יער, אפרים, יזמות פרטית כמסלול לניעות סוציו-כלכלית: היבט נוסף של הריבוד העדתי בישראל. **מגמות**, כ"ט (4): (ירושלים, מכון סאלד, 1986): עמ' 393-412.
- 3.3. לב ארי, לילך, "האם מגדר משפיע בדור שני להגירה? זהות והזדהות אתנית בקרב צאצאי מהגרים ישראלים", **סוגיות חברתיות בישראל**. גליון 14, (אריאל, אוניברסיטת אריאל 2012) עמ' 208-236. *

- 3.4. Houle, C.. *Social Mobility and Political Instability. Journal of Conflict Resolution* Issue published: January 1, 2019 Volume: 63 issue: 1, page(s): 85-111
- 3.5. Weily, Norbert F., "The Ethnic Mobility Trap and Stratification Theory". *Social Problems*, October 1967, Vol. 15, No. 2, (California, University of California Press 1967) pp 147–159.
- 3.6. Yaish, Meir , "Old Debate, New Evidence. Class Mobility Trends in Israeli Society 1974–1991" *European Sociological Review* 16, (Oxford, Oxford University Press 2000) pp 159-183. *

4. הגירה פנימית

- 4.1. קליאוט, נורית, "תנועת אוכלוסין וסביבה: סקירה ספרותית" *אופקים בגיאוגרפיה* 42-43 (חיפה, אוניברסיטת חיפה, 1995) עמ' 109-122. *
- 4.2. חראזאללה, אסמאהאן מסרי, ערן רזין ומאיה חושן, *ירושלים כיעד להגירה פנימית של משפחות פלסטיניות ישראליות*. (ירושלים, המכון ללימודים עירוניים, האוניברסיטה העברית, מכון ירושלים לחקר ישראל 2011). עמ' 7-9.
- 4.3 Shuval, Judith & Elazar Leshem, "The Sociology of Migration in Israel: A Critical View". *Studies of Israeli Society*, VIII : (New Jersey, Transaction Inc. 1998) pp 3 – 50. *

5. ייצוג ודמוקרטיה

- 5.1. בקר, אסף, *ייצוג החברה הישראלית בכנסת*. (תל אביב, המרכז הישראלי להעצמת האזרח, 2010) עמ' 2-4, 8-12. *
http://ceci.org.il/heb/researchs/asaf_2.pdf
- 5.2. קניג, עופר, *הגיע העת ליותר נשים בממשלה*. (ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה 2013) <http://www.idi.org.il/> 5 עמודים.
- 5.3. חזן ראובן, וגדעון רהט, *ייצוג, רפורמה אלקטורלית ודמוקרטיה: לקחים תיאורטיים ואמפיריים מבחירות 1996 בישראל*. מדינה וחברה 1 (1) (חיפה, החוג למדע המדינה באוניברסיטת חיפה 2001) עמ' 51-77. *
- 5.4. סגל-רייך, מיטל. כללי אחריות ואתיקה מקצועית בייצוג משפטי של לקוחות זקנים: ההכרח במסגרת מאחדת. האגודה הישראלית לגרונטולוגיה, כרך מ"ג חוברת 1 (תשע"ו 2016) עמ' 105-121.

- 5.5 Rahat, G., Y. Hazan & P.Ben-nun Bloom, *Stable Blocs and Multiple Identities: The 2015 Elections in Israel. Journal of Representative Democracy* Volume 52, Issue 1, 2016, Pages 99-117.

5.5 Veksler, A. Lobbying in the Sunshine—Hiding behind transparency?

Journal of Public Affairs, Volume 16, Issue 1 February 2016 Pages 39-49

6. עוצמה והעצמה

6.1 בקר, אסף, "אי שוויון אזורי בעוצמת האזרח". בתוך: דורון גדעון: **ייעוב עצבי הממשל**. (תל אביב, הוצאת המרכז הישראלי להעצמת האזרח, אוניברסיטת תל אביב 2011) עמ' 99-178.

6.2 לב ארי, לילך, "מדדים ועקרונות למדידה של הון חברתי", **לשם שינוי ביחד**, (טבעון, הוצאת משרד הרווחה והשירותים החברתיים, ירושלים ומכללת אורנים, 2010) עמ' 184-178. *

6.3 זועבי ח'אולה ועדו גל, תפיסות של טכניקות העצמה: מחקר השוואתי בקרב עובדים סוציאליים. מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית. כרך כ"ג מס' 41 תמוז תשע"ה 2015 עמ' 7-24.

6.3 Holly Lizotte, Angelique, Thomas Reischl & William Davidson, "Promoting Political Empowerment: Evaluation of an Intervention With University Students", *American Journal of Community Psychology*, Vol. 30, No. 6, (New York, Springer, December 2002) pp 815-833. *

6.4 Ehrer, N.D. The value of political connections in a multiparty parliamentary democracy: Evidence from the 2015 elections in Israel. *European Journal of Political Economy*, Volume 53, July 2018, Pages 13-58.

7. שסעים בחברה הישראלית

7.1 פרס, יוחנן ואליעזר בן-רפאל, **קירבה ומריבה – שסעים בחברה הישראלית** (תל אביב: עם עובד 2006) עמ' 9 – 28. *

7.2 יער, אפרים וזאב שביט, "חברה מרובת שסעים", בתוך: יער אפרים, שביט זאב (עורכים), **מגמות בחברה הישראלית** (תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 2001) עמ' 1105 - 1196. *

7.3 רבהון עוזי וגלעד מלאך, **מגמות דמוגרפיות בישראל**. נייר עמדה בעריכת רות גביון (ירושלים, מרכז מציל"ה, למחשבה ציונית, יהודית, ליברלית והומניסטית, בעריכת רות גביון, 2008) עמ' 41-51.

7.4 Smootha, Sammy & Vered Krause, "Ethnicity as a factor in status attainment in Israel". *Research in Social Stratification and Mobility*, volume 4 (New Jersey, Elsevier, 1985) pp 151-175.

ז. שם הקורס באנגלית:

Member of the Israeli Knesset: Human Resources Characteristics.